

INTERVJU SA ANTONELLA GIORGIONI

Priština | Datum: 26. jun, 2013. godine

Trajanje: 66 minuta

Prisutni:

1. Antonella Giorgioni (Intervjuisana)
2. Anna Di Lellio (Vodila intervju)
3. Donjeta Berisha (Kamera)
4. Catherine McGahan

Simboli komentara neverbalne komunikacije u transkriptu:

() – emotivna komunikacija

{ } – intervjuisani objašnjava putem gestikulacije

Ostali simboli u transkriptu:

[] – dodaci u tekstu kako bi se olakšalo razumevanje

Fusnote predstavljaju dodatke kojim uredništvo pojašnjava naselja, imena ili izraze

Prvi Deo

AnnaDi Lellio: Prvo pitanje je za tvoje detinjstvo, da li možeš da mi kažeš nešto za tvoju porodicu, i tvoje dedove...

Antonella Giorgioni: Da, ja sam rođena '56, datum 8. novembar, '56, iz jedne porodice, dosta obične. Moj otac prošao je osam godine u ratu, dok moja majka bila je, da ne bih rekla pola analfabeta, ali ona je završila samo drugi razred, tako je i moj otac. Kada se vratio iz rata on bio je prinuđen da se ozbiljno prihvati poslovima. Sada već ima jednu devojku, moju stariju sestru, stoga on počeo je da radi kao rudar. On je radio u rudniku sumpora u starom Montecatini, koje kasnije se nazvalo Montedison. Na žalost ja sam poznala samo jednu babu jer sve drugo je bilo umrlo prije nego mene da su me rodili, u svakom slučaju moja porodica i moja sredina, i cela moja porodica, rođaci, svi smo bili seoska porodica, jedna porodica sa suvlasnicima imovine, što znači, bili smo mnogo siromašni.

Međutim misimo porasli dobro, jer imali smo sreću da smo imali majku koja je znala da štedi, mi smo rekli "curnasch" i ona samo takva mogla je da prođe preko svega, posle... oni su izgradili jednu malu kućicu... imam dve sestre i dva brata i a sam naje mlađa, ja. Oni su izgradili malu kućicu koja je imala tri spavaće sobe, jednu kuhinju, jednu dnevnu sobu. Na sreću mi smo imali dobru zemlju s toga mi smo imali jednu dobru baštu za to mi smo gajili svaku proizvodnju, u proleće, leto i zimi, imali smo jednu svinju, zečeve, kokoške, i tako mogli smo da lepo izlazimo na kraj.

Da li mogu nastaviti? Dali želite da znate malo više o mom detinjstvu?

Na žalost, moja majka je umrela kada ja sam imala samo osam i pol godine. U moju porodicu, majka je bila glavni stub porodice, bez moje majke, moj otac, kada su zatvorili rudnik, on pogotovo radio je u Ferrara za to što Montecatini, kada je zatvorio rudare, on je prebacio sve radnike rudare u Ferrara i ovako u njihovo centralno prebivalište Montecatini pa zbog toga on skoro nikad nije bio kod kuće.

Moja baba bila ostarela i ona je uzela dva rođaka da se stara za njih, jer njihovi roditelji su radili van zemlje stoga mi smo živeli ovako, sam sa mojom drugom sestrom, koja je tada imala 18 godine. Međutim, prisustvo mog oca je bila konstantno, u tom smislu da i ako nije bio tu od ponedeljka do petka on je bio jedan otac jako dobar, mnogo mnogo, mnogo dobrog, jedan otac koji nije nas nikada tukao. Jedino mene je jednom tukao, samo jednom, ali mislim da je možda bio mnogo iritiran. On nas nikada nije tukao, nikada, on nije nas nikada gurao ničemu, nije uticao na nas ni jednom za ništa.

Zamislite, moja braća su imali dugu kosu ranije tamo '66, imali su dugu kosu u ono malo selo odakle dolazim ja, jedno selo 900 duše, možda 1000, 1200, i da se nosi duga kosa... u stanici karabinjera... da nosiš dugu kosu bilo je problematično tada i svakoga dana su dolazili karabinjeri kod našeg oca da bi

mu rekli: “Jesu li se šišali kosu tvoji sinovi?” I sećam se, bila sam mala, bila sam skoro uvek sa njim. Moj otac njima je reko: “Jesu li uradili nešto što ne valja, da nisu nešto pogrešili?” “Ne”. “Da nisu nešto ukrali nešto?” “Ne”. “Onda zašto morate... zašto dolazite svakog dana da mi kažete, svakoga dana?” “Oni treba da skrate kosu ?” Tako, on je njima zatvorio usta, ovako.

Ali u več, kada smo večerali svi skupa i svi smo sedeli na našim mestima, jer tada imali smo jedan veliki sto i svaki je imao svoje mesto na stolu, niko nije mogao da sedne gde bih hteo, baš niko. I moj otac je sedeo na čelo stola, moja braća do njega i do njega on je njima rekao, između zalogajima: “Idite, skratite kosu. Skratite kosu” ali on ni jednom nije uticao na njih. Ovaj je Giorgione Giuseppe, moj otac.

Tako da ja, kao što sam gore naveo. Ja dolazim sa jednog malog sela i tada mi nismo imali tualet u kući. Stoga, i nismo imali kadu, nismo imali tuš, ništa, tualet je bio vani u štali, ako su ga nazvali štali, tamo gde su bili kokoške, svinje, bilo je jedna mala stala, sa jednom jamom, rupom i sa strane dva kamenja. Ovaj je bio naš tualet.

Međutim, leti život u selo razvija se pored reke. Za majke, reka je bila kao soba za pranje, bilo je. Subotom, svi koji su bili u Vespa kao i moj otac otišli su tamo na kupanje i čišćenje svi mi smo otišli da se okupamo i mi svi smo otišli u reku da se kupamo. I svi na kupanje, u 4 po podne selo je bio prazan za to što svi su otišli kod reke. I sećam se jednom mi smo otišli da krademo... bili su moja braća koji su bili blizu sa mojim godinama bila je grupa vršnjaka, drugara sa mog naselja, koje je novi deo sa Castiglione. Naše selo deli se na tri dela: Taverna je staro rimsko naselje, San Carlo je novi deo sela, i Castiglione koje je stari deo, ovde je pekara sa ciglama.

Sećam se jednom sa mojom braćom, posle kupanja u reci mi smo stajali u vodi jedno dva tri sata, bili smo ogladneli i hteli smo da jedemo nešto i bili su dva sela tu, jedan u levoj strani reke dok drugi u desnu stranu. Povremeno otišli smo da krademo breskve, voće u levoj strani reke, međutim u desnoj strani bile su lubenice, i toga dana odlučili smo da krademo lubenicu.

Ali sa leve strane, nivo vode je bilo isti nivou, kao i zemlja, dok na desnoj strani reke bilo je nizak, još niži i bio sa ogradom, plotom, neki stari plot ali i metalan. Unutar ove ograde bila je jedna jezgro pčela. Ja sam bila naje mlađa u toj grupi, ne znam, treba da sam imala šest godine, ne, devet ili osam i po. Moj brat koji je bio stariji od mene, koji je bio pored mene u redu putem za krađu lubenice, on je zgazio na gnezdo pčela, svaka pčela stigla je u mene, pored mojih očiju, na moje čelo. Za sreću, rečna voda bila je čista i u ono vreme bilo je kao lek.

Sećam se kada sam ja bila dete ja sam nosila drvene nanule ili sandale od kartona, bili su tada mnogo popularizovane, ove sandale su bile napravljene od plavog kartona. Na neki način dase sačuvaju, da ne bi iz sečene pšenice mi smo ih vezali oko naših vrata i hodali smo bosim, išli smo bosim po asfaltu, napšenicu koju samo što su je žnjeli, sekli, samo što su je žnjeli, za to što ima neki način ili metoda kako da se hoda po pšenici sa onih polja gde je sečena pšenica... prema kojoj ne treba da podigneš nogu i da pritisneš, inače samo zrno može da vređa, ako se desi da klizneš, da se pritisnu zrnca da se pritisnu onda one ne mogu da ubode. Eh, ovo je moje detinjstvo.

Završi se... idem u osnovnoj školi, u moje selo. Jer mi nismo imali, i moja sestra nije mogla da nas drži nas petoro smo bili, i zbog toga mene su me dali da idem u domu. U stvari, tokom prvoga razreda i drugog u srednju školu ja sam bila u domu kojeg su vodili časne sestre iz Svete Porodice približno...

Sant Arcangelo di Romagna, oko tridesetak kilometara daleko od moga sela. Izdržala sam dve godine i posle ja sam rekao mom ocu: “Ja volim da se vratim kući”.

U ono vreme bilo je socijalnih radnika i to je bilo sve... socijalni radnici su došli: “Zašto želiš da ideš, da se vraćaš kući? Da te nije neko nešto uradio, zlo upotrebljavali?” Nisam ja bila loše korišćena u domu kaluđerica, ali ja nisam želela da sedim više tu (smeje se) ja nisam želela više da sednem tamo za to mene otac me uzeo i poveo me kući. Meni je bolje bilo kod kuće i zbog toga mene su me uzeli kući. Završila sam zadnju godinu u školi u moje selo i uvek sam imala dobre drugarice jako dobre pored moje kuće. Jedna je bila Ana, moja naje bolja drugarica, sa njom još uvek smo u kontakt... nije da smo u stalnom kontaktu ali kada idemo u selo mi se sastajemo i razgovaramo. Ona je bila jednu godinu starija od mene i upisala se u srednjoj školi računovodstva. Bila sam dobra u matematici, bila sam, nisam volela da učim i da se upišem u srednjoj školi računovodstva. Ovako, [škola] počeli smo u septembru, u Decembar posle Božićnih praznika moj otac došao da me probudi: “Treba da ideš u školi.” “Ima da idem sutra danas sam umorna.” Ovako sam nastavila jednu nedelju i ja nisam se vratila nikad više u školi. Moj otac, videći mene šta radim, on mene držao jednu dobru lekciju. I reče mi: “Slušaj, ja sam naplatio sve oko tvojih knjiga, a to je dosta, i mnogo koštalo, da li ti želiš da ideš više u školi? Znaj da ako ne ideš u školi, ideš na posao, ali ako želiš da se vratiš u školi, potrebno je platiti.”

Tako da ja sam pronašla neki posao tu na jednoj maloj radnji, blizu jedno trista metara od moje kuće i počela sam da sečem hladno meso da sečem sira, tada nije bilo dana odmora i tako ja sam radila po sedam dana u nedelji i osećala sam se dobro sve dok moj vlasnik je zatvorio radnju posle ja sam radila kao dado u jednoj... u Forli, 15 kilometara. Ja sam se probudila u pet u jutro, i ulazim u autobus, idem do stanice, tu posle ja sam ušla u voz, iz voza ja sam pešačila jedno pola sata i tek tada sam ja stigla kod kuće one porodice.

Ostavila sam posao kao dado tamo, zašto? Sada ja ću vama da objasnim sve. Bila je jedna porodica na jako dobrom ekonomskom stanju, suprug joj radio... supruge bila je učiteljica, muž joj radio u banci, i imali su jednog sina koji se zvao Antonio. Bila sam tu dva meseca, bilo je vreme ružno, zatim verujem da '74, '72- '74, ne mogu da se tačno sećam i jednoga dana, bila je subota, ona mene kaže: “Slušaj...” njen muž njoj je dala novac da kupi nešto u pijaci, možda žena bila je pod kontrolom, kratko rečeno, ona uradila neku zamku i mene tera da nešto lažem njenog muža za jedno deset hiljade Lira, deset hiljade Lira za koje ona je potrošila. Tako da ona traži od svoga muža deset hiljade Lira da bih meni vratila. Nisam spavala cele noći i rekla sam: “Antonella, zašto ti mora da lažeš?”

U jutro ja se budim u 6 časova, i ostavila sam 10 hiljade Lira koje mi bila dala gospođa inteligentno, mada ja njoj nisam bila dala i otišla sam.

Posle ja sam dobila neke sezonske poslove, u primorje, jer moje selo se nalazi pored rivijere Romagne, tamo sam ja bila, ne znam kao u kuhinji, čistačica u sobama, čistačica za sve, radila sam sve. Pa ovako ja sam radila tokom onih tri meseci i dobro sam zaradila tako da nisam osetila krize, htela sam da budem nezavisna, da ne tražim od oca.

Dok moja rođakinja, Lorenza, mi kaže, govorimo za '75. godinu i približno ovako mi kaže: “Zašto ne dolaziš u Rovenna? Ima jedna škola gde se uči za poeziju, mozaike, itd. itd., crtanje i osim toga ako polažeš na ispitu dobiješ i stipendiju stoga dobro je da probaš.” Ja sam se prijavila polagala sam ispit i dobila sam stipendiju, u iznosu od 62 Lira i tako ja sam završila školu.

Ja sam se opredelila za reklamu, seri grafija fotografiju, i završila sam ovu školu, ja završi ali nije bilo mogućnosti da se zaposlim u Cesena na ono vreme, serigrafia, koja za bojenje bluza, da se serijski kucaju, i takve stvari, završi. Za grafički dizajn... bila je samo jedna firma u Cesena, tako da nisam mogla da nađem, našla sam... jedan posao u Imola, ali problem je bio da nisam imala... problemi sa transportom, tako da voz je imao stanicu u Imola, jer vozovi iz Cesena otišli su u Bolongna, onaj koji je stajao u Imola imao je neki raspored ne prihvatljiv i od tuda ja sam morala da idem sa biciklom, tako da i tamo ja sam izdržala samo nedelju dana i ostavila sam je.

Ja sam radila u poljima, pokupila sam pasulj koji je bio zreo i visio, pokupila sam jagode, i pokupila sam sve. Sve dok nisam se udružila u jednoj zadruzi... završim školu i vraćam se u moje selo, ja...

Tokom školovanja ja sam bila militante jedne grupe levih ekstremista, koja se nazvala *Lotta Continua* [Borba Nastavlja], tamo mi smo raspodelili po fabrikama petparačke novine, demonstrira li smo po školama, protestovali smo rat u Vijetnamu, svakako mi smo bili pod nadgledanjem policije i za one tri godine, ja sam bila u *Lotta Continua* sve dok se rodio feminizam, mi, žene *Lotta Continua* održali smo jedan sastanak u Rimu i odvojili smo se da bih se pripojili feminizmu.

Kada sam se vratila kući iz Ravenna, iz škole u Ravenna, počela sam da budem malo više aktivna na Komunističkoj partiji, moga sela, na grani Komunističke Partije u jedno katoličko selo, glasili smo Hrišćansku Demokraciju. I posle tu je bilo priče do priče, mnogo priča, kao da ja sam ljubavnica jednoga dečka, dok ja spavam sa drugim i različite stvari, znate stare seoske žene, nisu imali drugo šta da rade, bilo je sve bez veze bla bla bla.... Radila sam jedan period u grani Komunističke Partije i posle u grupi feministkinja *UDI* [*Unione delle Donne Italiane*, Ujedinjenje Italijanskih žena], koja je deo Partije, deo feminista Komunističke Partije.

Onda ja bih htela da objasnim mladim generacijama koji feminizam je bio za nas. Treba imati na umu da u ovoj godini kada se rodilo feminizam u Italiji, žene su bilo mnogo... kao što sam malo prije navela, činjenica da sam ja radila u jednoj grani Komunističke Partije podrazumeva da ja sam jedna ne valjana žena, od činjenice da su radili samo muškarci, ja sam bila jedina ženska... feminizam za nas je predstavljalo jednu slobodu, slobodu da budemo slobodne da budemo društvene sa mladićima, da se osećamo malo slobodnije. Mi nismo mogli da izlazimo sa muškarcima u veče, u 10 časova u veče mi smo trebali da budemo kući. Mi nismo mogli da izlazimo da pojedemo picu sa drugaricama, nije bilo moguće. I ovo je bilo sve što je donelo vreme kada sam ja bila mlada, ali feminizam je donela još više zalagali smo se, za abortuse, razvode, samostalnost, pravo za rad, da ne bude kao i uvek jedan mužić da bude šef, mogućnost za karijeru. Ova je istorija feminizma.

I mnogo drugih stvari, koje danas, danas omladina veruje da je ovo ovako uvek bilo, a u stvari na svim izmenama je bila neka borba tokom godina feminizma, da u Evropi u tim godinama i u Francuskoj, u Italiji, i verujem da je isto bilo u svim nacijama u celoj Evropi. Eh d... dobro. Posle ovog perioda u Komunističkoj Partiji, preko *UDI*-je otvorila s jedna radnja za socijalne usluge, tako da u Censa otvorena je centar za decu koji nisu otišli u školi i imali su neku manu, govorimo za decu pogotovo odraslih, nekoliko od njih su bili u mojoj generaciji.

I ja se spajam ovoj kooperativi. Centar se otvara, ova kooperativa otvara se, počela sam da radim i za deset godine ja sam radila tu sa ovom decom, ali ovo je bio jedan srećan e period, mene je mnogo dalo sreće, što sam mogla da dajem nešto za njih, ali radila sam mnogo. U stvari ja sam mnogo dala. Komuniciranje koje na primer koji nije verbalan, komuniciranje je isto komuniciranje sa gustima, sa očima, da učiniš sebe da svatiš samo preko gestovima, i da te razume. Ako čovek bude hteo može da učini sebe da se svati u više i drugim načinima, ne samo verbalno. Ali jednoga dana ja sam svatio da su

oni počeli da ostare i počeli su da idu unazad pa i ja ostarim zajedno sa njima, tako da u ovoj tački ja nisam više želela da obavljam ovu vrstu rada samo za jednu mesečnu garantovanu platu.

Prije nekoliko vremena moj otac se ponovo oženio i otišao je da živi u Romu sa svojom drugom suprugom u kući moje sestre od maćehe tako da ja sam telefonirala njoj i reka sam: "Milena, da li možeš da mi daješ neki posao?" "Da, da, dođi kada ti budeš htela." Ja sam njima dao obaveštenje od osam dana u kooperativi i natrpala sam stvari u Fiatu 600 tim sa mojom mačkom, moju muziku, gramofonske ploče, knjige moje, sve ono koje sam naje više volela i otišla sam u Romi.

Sigurno da sam ja tražila da živim sama, jer u 19 toj godini ja sam imala svoj apartman i živela sam sama. Oni mi našli jedan apartman u Ostia i radila sam u kancelariji. U ovom njihovom krugu... godinu i po, desilo se više puta da u kancelariji su se organizovali za zajednicu Jevreja izložbe sa fotografije, naje više za izbeglice iz Libije, koji su jednostavno kao italijanske izbeglice iz Libije.

Imajući u obzir da ja sam imala iskustvo sa radom fotografije, ja sam se starila za izložbu fotografija, pa znate bilo je neko ke je organizovao svašta, ima ko će da sredi slike prema istorijskim fazama, sve i svačega je bilo organizovano, ono se znalo čija je bila ona slika i šta ona predstavlja. Ja sam organizovala panel, ja sam radila, međutim, naje više ja sam radila u kancelariji. Nije mi se sviđala da radim u kancelariji, više mi se sviđelo da radim manuelno, imala sam potrebe za manuelni rad. Tako da u jednom momentu ja sam odlučila da se vratim u Cesena, nisam mogla... i kažem: "Tata..." jer u nedelju svi smo bili otišli kod tatine kuće da jedemo, i rekla sam: "Slušaj tata, ja više ne mogu da trpim Romu, ovo je jako haotično. Druženje... teško je da nađeš druga, ne volim više da budem ovde i volim da idem kući."

Moja sestra koja je čula šta sam ja rekla, reče: "Ali ne, mi imamo jedno iznenađenje za tebe, imamo iznenađenje", i na to ona mene pokaže avionsku kartu i ona mene pokaže jednu avionsku kartu: "Slušaj, treba da idemo da radimo, i potrebno je da idemo za Kenya. Raffaello – on je bio glavni za kancelariju – Raffaello, imajući u obzir da ti uvek, za dve godine ti si uvek si radila za izložbu slika, želi da ti daje jedan poklon. Dođi u Kenya sa nama. "Bila sam mnogo iznenađena, ovo je bio moj prvi let van zemlje, znate, van moga sveta kojeg ja znam, da, nekoliko kratkih leta do Francuske, ali ja nikad nisam bila u Africi, kratko rečeno, ja ti se spakujem i idem za Afriku.

Bilo je mnogo toplo, ne možeš da zamisliš, mi smo stigli u Nairobi u 11 časova u večer prvu stvar koju mogu da se sećam u Nairobi je da je mnogo loše mirisalo ono đubre, da to je bilo koje nisam mogla da podnosim, ja sam rođena u selo i tamo sam porasla sa takvim mirisima od đubreta. Ovaj miris mene da prati za dva tri dana, međutim mi prvu noć smo spavali u Nairobi zatim drugog dana mi smo otišli u Mombasa, za južno primorje Mombasa, pogotovo u granici sa Tanzanijom. Trebala sam da ostanem tamo za pet dana, tri dana prvih bila sam na odmoru, malo u primorje, ali ne izdržljivo toplo, užasno, vreme je bilo vatreno, ja nisam navikla tako, ona klima koja je stigla sa odozdo sa leve i desne strane.

Na trećem danu zvali su me, šef moj i jedna kompanija multinacionalnih Engleza, zvali mene i znam: "Imamo potrebe, mi ćemo ostati zakasnićemo, da li želiš da napraviš jednu registraciju za ono što su uradili do sada razne radne grupe? Koliko čilima su prostirane, koliko sobe su gotove, koliko nameštaja..." I počela sam da radim. Stvar koju obožavam bilo je na ovom mestu gradilišta, jer ovaj hotel je u toku porasta kapaciteta u 150 soba, na ovom gradilištu bili smo pet ili šest od belih i bio je jedan okean, na stepenice, znam, bio jedan crni okean koji je otišao na gore sa jednom malom movom, belom i povremeno i crni okean koji je dolazio na dole sa ovom malom movom povremeno. Treba da vam kažem istinu, ja nisam rasista, ali mene prvog dana moj stomak... ali možda što je bilo

nešto novo, jedan čudan osećaj, nisam bila videla nikad takvu masu ljudi, mnogo njih u boji nisam videla nikad do ovoga momenta.

U večere otišli smo na večeru i oni mene kažu, bio je tu i vlasnik multinacionalne, bili smo na večeri, tokom večere, moja sestra je bila pripremila i mene kaže: “Kada tebe pita nešto kamarieri tako te pita nešto, treba da im kažeš: “Da, molim te ako budeš volela i ‘Ne, hvala’ ako ne želiš.” Ovim učenju... ko može da se seti sada? Ja uradi tako i on je odlučio [na moj tanjir] i tako mi prođe noć. I oni mene su rekli: “Slušaj, da li želiš da ostaješ ovde na mesec dana, imamo potrebe za nekoga koji ostaje mesec dana koji bih mogao da organizuje jednu italijansku grupu – jer su nameštaj doneli iz Italije u Toskaniji, jer su deca malo izgubljena.” Kada sam rekao ljudi sa ograničenim sposobnostima su me naučili, sada znam zašto [i rekla sam ono]. Sa ljudima sa ograničenim sposobnostima čovek treba da uradi sve i svačega na shematičan način, sve treba da bude isto svakoga dana, tako da ne zaboravi niko ništa, tako da bili smo nekoliko velikih radnih stolova i ispod njih bili su parčadi koji treba da se skupljaju.

Tako da, ja sam zvala nekoliko od dece iz Afrike i rekla sam njima sa gestovima kada nestaju deset komada od ovih isto treba da postavljamo ponovo, tako da ovaj način prikupljanja nije ni jednom stajala. Italijanska deca pokupili su parče i ova deca su izmenili parčadi. Tamo [iskustvo sa ljudima sa ograničenim sposobnostima] mene je mnogo pomagalo, kratko rečeno, od jednoga meseca ja sam sedela tamo tri, posle sa tri ja sam ostala osam. Rekli su mi da ostajem duže, tako da nakon 15 dana što sam ja pošla od kuće, ostala sam pet godine. Imala sam jedan divan život, tamo sam ja srela mnogo... malo italijanskih drugara, ali mnogo društvo, bilo u hotel, puno klijenta koji su dolazili i po dva puta u godini, većina Nemaca i Engleza, tamo smo se družili da tačno drugari. I oni mene posle zvali su me na piće u večere, zatim moje engleski jezik, sa pet reči postavljeni unapred, pet u sredini i posle na pola glagola ali ja sam krenula da govorim nekako (uzdahne).

Posle nakon pet godina moj otac je počeo da se razboli i želela sam da budem u jedno mesto do njega i ja sam jedan čovek koji voli povremeno da zatvorim moje životne faze i tamo su mi predlagali da rukovodim sa italijanskim restoranom, ali u ono vreme nisam imala nameru da rukovodim sa jednim restoranom i vratila sam se kod kuće, vratila sam se u Romi i predlagali su mi da idem u Albaniji, ovo je bilo u avgust '92. Vraćam se kući iz Afrike u septembar '92, moj šef i multinacionalna kompanija tražili su od mene da ja idem u Albaniji.

U početku rekla sam ne, ali ja sam nešto znala o Albaniji na osnovu priča koja mi pričao moj otac za to što on je on bio dve i po godine od osam njegovih godina u vojnom roku u granici između Grčke i Albanije, sa strane Albanije i on se jako lepo seća sve one itinerare koje je on otišao peške, tako da ja sam nešto znala o Albaniji. Pa tačno je da u početku bila sam malo u dilemi i nisam bila sigurna, posle rekoh u redu, tu sam pored kuće, ako se nešto dešava sa mojim ocem.

Idem preko Rome, uvek mojim Fijatom 127, dali mi kartu za target, ja napunih kola sa konzerviranim pasuljem, mortadela, brašno, sve i svačega, jer u to vreme nisu imali ništa u Albaniji, kratko rečeno ja napuni kola sa hranom. I popnem ti ja auto u target i u ono vreme targeti su bili isključeni, kola su bila u mesto parkinga u višem spratu, nije bilo mesta za parking, bio je target isključen, bilo je samo stolice da se sedne.

Stigla sam u Albaniji, na jednoj luci gde su bile gomila zemalja, ne znam dali je bio krom, ne bih znala da kažem, mnogo su bili od onih dizalica, reko ovo je luka... rekla sam: “O bože, da nije bila juče revolucija!” I neko treba da bude na mom dočeku, ali istovremeno stiže policija koja nije dozvolila nikome da ulazi u luci. Ništa ne razumnijem ovaj jezik (nasmeje se) samo kad nađem sebe kako se

govorim sa gestama i neke reči, ja pratim neka Albanska kola koja su se vratila posle izbegavanja u '91 godini i nose mašine za pranje veša, frižidere u bagaž, nad bagaža, imali sve i svačega u tim kolima i ja pratim njih.

Svako deset metara bio je po jedan vojnik sa jednim kalašnjikovom i sa jednom kapom i on je stojao tamo ali nije pogledao, samo mi kaže... "çamçakiz [žvake], çamçakiz". Nisam ništa razumela, ja sam se plašila, deset metra malo dalje, kažu: "Ciagare" deset metara na tamo... "Cigare, çamçakiz."

Počela sam da se na znojim tokom cele luke, koja je bila dosta dugačka, jer je počela od stare luke i dali su da se izlazi samo na kraju kapije. Tamo sam se ja sastala sa jednim detetom, jedno Albansko dete koji je govorio italijanski i on me pratio do kancelarije na kojoj mi smo i živeli i bio je još jedan čovek tu koji je radio sa mnom, koga sam ja poznavala, bio je jedan čovek iz Ferrara njega sam ja poznala i taj je stajao tu, ja sam radila...

Međuvremeno ja sam mnogo putovala po Albaniji, bila sam u Dhrmiji, Čeparo, Berat, gde sam videla jako lepih mesta, mi govorimo o početku '92 i putevi su bili prazni, nisu bila kola još i faktički kada sam ja vozila po gradu svi su me gledali, čudno sa velikim očima jer ja sam bila prva žena koja je vozila kola, i to sa italijanskim registracijom, zatim kada sam ja uzela i jednoga pseta, pas u kolima, bili su svi mnogo začudo gledali. Ja sam mnogo putovala po Albaniji, i u stvari poznajem Albaniju vrlo dobro, i mnogo pamtim o njoj, kada putujem u jug Albanije nekoliko njih još uvek me poznaju i zapamte.

Svakako kompanija postoji, bilo je još uvek tokom tranzicije, postoji za to što je želela da renovira nekoliko Albanskih hotela, govorim o "Alpi Turist", hoteli u Vlora, Berat, Sarandi, bili su pet hotela za koje Engleska kompanija je bila za interesovana da renovira, da renovira i da upravlja. Kada je došlo vreme izbora, Salji Beriša je dobio, i tada nama su poništeni dogovori sa tuđim kompanijama, sve su poništene, faktički one užasne stvari još uvek vidim ja tamo i nisu mogli da skinu. Oni su hoteli isti i iste priče nameštene. Tako da kompanija, koja je meni dodelila neki mali favorit, meštane kompanije da se zatvaraju, jer osetio da nema nikakve mogućnosti da radi u tom sektoru.

U to vreme ja sam radila prema ugovoru, tako da ja sam radila prema zahtevima kompanije. Pa, znate šta? Da čekam u Italiji ili da čekam u Albaniji, ja faktički posećujem ovu zemlju i dobro gledam ovu zemlju. Od početka ja sam imao dobro društvo, za to što u Albaniji skoro svih su govorili dobro italijanski, imala sam jako dobro društvo. Imam odlično društvo. Da vam kažem istinu ja sam se sastala sa njima na jedinim privatnim restoranu tada se otvorio '92, i zvala se "Taverna Tafaj", gde su servirali sa tradicionalnim tanjirima, jagnje meso, *tavë kosi* [pavlaka], ove stvari sve su stvari tradicionalne, paprike sa kajmakom, i sve ove stvari. Ja se udaljim od apartmana i tražim neko mesto od opštine i uzimam pod kirijom jedno drugo mesto gde sama sam živela.

Ono je bio jedan period, osim drugih stvari, kada je Italija poslala pomoć, sada meni su poneli pomoći, pomoć je bio u magacinu za jednu godinu. Mogu da nađem sir parmezan za 200 Leka, to nije bilo ništa, šta mogu da kažem, jedno parče sira parmezan je koštalo 1500 Lira, i možeš da ga nađeš, kratko rečeno, pronašli smo puno stvari koje su se prodale, ispod Beriše, u market: imalo je maslinovo ulje, bilo je sve i svačega, i preko društva međuvremeno mene je pozvala povremeno kompanija za dva ili tri meseci, ne znam, tražili su me da idem u Ženevi da kontrolišem jedan hotel, u Lion, i da radim povremeno.

Nije bilo ni jednog restorana gde bih mogla da jedeš italijansku hranu, imala sam jedni drugaricu koja se zvala Talina, njena majka je bila uzela ilegalno kancelariju za karte u centru Tirane, stvari nisu se izjasnile još uvek, sa ljudima koji su ilegalno preuzeli na sebe javna mesta. Na kraju šta sam ja uradila?

Na ono vreme više nisam imala FIAT in 127, bila sam kupila jednu kamion čine Regatta. Moj brat je bio mnogo dobar ugovarač i znala sam da ima mnogo građevinskog materijala u jednoj premisi koja je imala mesta za šest stolova, bilo je mesta samo za njih, i sve jedna do druge. Otišla sam kući i napunila sam kola sa svim stvarima koji su mi bili potrebni, i prebacim za Albaniju u relaciji od Ancona-Drač, udaljujem se iz luke Drača i idem u Tirani i sređujem restoran.

Ovaj restoran sa šest stolova bila je dobra sreća, zašto? Nije da sam ja mogla da nađem puno stvari nego... ali mogla sam da nađem meso, sira parmezan, sigurno od italijanskih pomoći i posle mogla sam da nađem ulje, počela sam da pripremam taglatele, bila sam kupila mašinu, i pripremila sam tagliatelle bolognese, gnocchi, uvek bologneze, ili običnih umaka prostih sa paradajzom, bolognese, rigatoni matriciana, sa puno luka i za to ja nastavim sa ovim restoranom. Bilo je pun uvek tokom leta i zimi. Da se ulazi u restoranu bili su jedno osam ili devet stepenice, posle bio je jedan balkon veliki i bili su neke ruge stepenice koje te vode na drugoj strani. I posle šta smo mi uradili? Ja sam zatvorila ovaj ulaz i tokom zime ja sam postavila jednu flašu sa vinom na polje i klijenti su čekali... do toga časa da bih mogli da ulaze i da sednu.

Sve je dobro prošlo, posle imali smo neke nesporazume sa partnerom i ja sam se udaljila... otvorila sam na drugo mesto i to je jako dobro prošlo, zatim ja sam otvorila još jednog.

Drugi Deo

[Pitanje je presečeno]

Tako kao što sam rekla, ja sam se udaljila od prvog restorana, zatim ja sam otvorila još dva drugih. Ovaj zadnji je bio pored jezera u Tirani, između Pravnog Fakulteta i Nacionalne Straže . . .

Želim da kažem da sam živela u Albaniji osam godine i želim da objasnim zašto sam ja živela osam godine u Albaniji. Meni odmah mi se mnogo sviđala Albanija. Kao prvo, ljudi se kreću samo peške i posle podne bilo je jedan skup ljudi koji su čekali pored muzeja da krenu dole prema univerzitetu i zatim gore na drugoj strani, i hodali su celim putem, ovo za mene bilo je lepo. Nije bilo vozila, kao što sam rekla, bila sam jedina koja je bila u kolima, bilo je malo vozila i ljudi su bili radoznali, bili su mnogo radoznali, jer oni su znali skoro sve za Italiju, ali su znanje dobili ilegalno, jer su bili prinuđeni da se kriju kada budu gledali televiziju i učili su samo preko televizije, ali posle prvi turisti, međunarodni kada su došli, ljudi su bili krajno radoznali.

Zamislite kada sam ja otišla tamo u '92, u "Hotel Dajti", za kojeg ja mislim da su ga zatvorili, ne znam, možda oni to renoviraju, nije bio otvoren za javnost, kada sam otišla tamo, došli su neki ljudi u majicama i nekih u glave šapka, došli sa sela da vide ovog Hotela Dajtia, gde su otišli svi ljudi od velike važnosti bilo je nešto izvanredno.

I posle ja sam videla Albaniju u svoj veličanstveni sjaj, toliko lepih stvari, more, more je ovde jako lepo, počev od Dhermiu, ideš preko Sarande, Vlore, ideš prema dugačkom južnom primorju, to je nešto izvanredno lepo. Muzej u Beratu, koji su na žalost pljačkali u '97, i posle ponovo su je pljačkali ponovo kada su iskrili problemi u '98, ali ima posebnu lepotu, radovima Onufria, sa pre lepom pravoslavnom crkvom. U Fieru ima jednog manastira koji sada je vraćen pravoslavnim kaluđerima, ali oni su to pretvorili u jednom restoranu, crkva je prelepa sa onim ikonama dok za vreme Envera Hodže, nju su koristili za magacin žita, zamislite. Stoga ja sam videla lep deo Albanije. I mogu da kažem da

Jugu u Albaniji je izvanredno lep, pre lep, toliko lep koliko i sada, kada idem na letovanje, ne idem u Italiji, nego idem u Albansko primorje i ove godine svakako idem u Jali.

Eh, moji utisci za koja ja imam za Albaniju, bila sam tamo, živelu osam godine, i jako mi je bilo teško da napustim, malo kasnije ja ću da vam kažem zašto sam napustila i došla sam u Kosovo. Ja imam jako lepe priče kojima se sećam često. Bilo je početak, nisam znala albanski jezik dobro jedino neke reči koje sam znala, i koje sam bila naučila u moje društvo, bile su uvredljive. Jednog dana pošla sam kući... bilo je mnogo kasno, bilo je tamo negde oko jedan sati posle ponoći i situacija još je nije... znate nije bilo baš u redu i ja sa društvom pođem kući...

[Prekid]

Pa, prve reči koje sam... reči koje sam ja naučila na albanskom jeziku, počela sam da vam kaže, nisu bile... bile su uvredljive.

Ja se sećam, jednog lepog, jako lepog događaja, sećam se jedne večere, sećam se kada sam pošla da pratim jedno dete kući jer je bilo dosta kasno, u starom kružnom toku Tirane, ulica Drača, pored svetla, ja sam trebala da se vratim na levo, tu je bila jedna tačka policijske kontrole. Dajem znak i krećem na levo i u povratku na levo, oni su videli moju italijansku registraciju, jedan policajac zviždi. Ali zviždi kada sam ja već krenula na levo i prešla sam. Ja sam pratila dete kod njegove kuće, krećem u krug, predem most, kada slušam ide jedna policijska kola, bilo je [Fiat] Tipo, ili Fiat Uno, eh, eh, eh, morao sam da stanem, blokirao me. Na sreću moj partner bio u kolima i jedan počne jedan jako slab i jedan debeleći i dosta jak i on kaže: "Dokumenta, dokumenta." Ja pružim dokumenta i on kaže: "Zašto nisi stajala?" "Za to što ja oči imam pored, ne nazad." On počne da mi kaže nešto na albanskom itd. itd. itd. On drži dokumenta za vozilo, moju vozačku i kaže: "Idi." Ja kažem: "Ne, ne neću da idem." On kaže: "Idi, idi [briši]." Ik ovo znači idi. Ja odgovaram: "Idi, govнару jedan". Onaj drugi, onaj slabić počne da se smeje, smeje se, smeje se, govorim za '93-'94. Idi ti... istina je da ovaj je, mnogo nervozan, njegovo lice mnogo je pocrvenio, on je želeo, ne znam šta je hteo da radi, ali jedan uzeo je moju dokumentaciju i postavlja u pretinac u kolima i kaže: "Idi, Idi [teraj]." Ovo je jedna od doživljaja od prvih istorija sa albanskom jeziku, prve reči koja sam ja sama upotrebila, ja sama na albanskom jeziku bez, ni jednog sugerisanja.

Zatim ima i jedan drugi događaj, ovo je u toku '98. Ja sam na letovanje, moj unuk Matteo, bio došao da me posećuje, imala sam jednog prijatelja iz Kila, ja i jedan od radnik mog restorana. Odlučili smo da idemo na jugu Albanije, put nije još dobar kao što je sada, u Porto Palermo bilo je jedan put u kamenjima napravljena, i nije bio još ubačen asfalt, itd. itd. Stajali smo više puta putem, da bih popili voćne sokove, hladno pivo i ja uvek sam sreća nekog mog poznatog, i oni: "Antonella, i ti ovde? Bla bla bla bla bla." Ali posle nekoliko vremena, ja albanski jezik naučila sam bolje. Znae, svuda sretnem nekoga koga ja znam i oni počnu da mi kažu: "Ti si najpoznatije lice u Albaniji. Ti si najuglednije lice u Albaniji. Ti si najuglednije lice u Albaniji."

U jednom momentu jedan moj drug me zvao, on je bio nadglednik u OEBS-e u Đirokastar, on nas je bio zvao, mi smo bili napravili jedan dobar krug po južnom primorju, bila sam odlučila da idem po Đirokastri, Fiera, Tirane. Dobro u redu, stajali smo jedan dan tamo, jedno veče mi smo stigli i on kaže: "Ako želite da odmarate malo ovde i posle idemo za Livobovu, tamo da jedemo, tamo je jedno fantast, pre lepo mesto, ima jedno voće, jedno drvo, jako lepo i veliko drvo i da budu sedam-osam ljudi ne bih mogli da ga opkole ono stablo." Zatim oni su rekli: "Eh, ima da sretnoš nekoga koji

poznaje i taj deo.” Ja sam rekla: “Ja se kunem da ne znam ovo selo, ne poznajem ni jednog odavde. I mi smo se kladili na sto hiljada Lira.” U redu sto hiljade lira. Oni su bili tri, a ja sama. U kratko rečeno mi stigli smo u selo bla bla bla, popili smo jedno dobro pivo, hladno, i pogledamo ono stablo hrastike i u jednom momentu čujem nekoga kako kaže: “Antonella!” On je bio jedan sveštenik, u ovo muslimansko selo, on je otvorio jednu crkvu, bio je jedan sveštenik iz Puglia, bio je moj klijenta, kada je otišao iz Puglia i prošao je kroz Tirane, on je navratio na mom restoranu. Znae, da sam morala da platim 300 hiljada Lira za sve trojicu, znate, moja oklada, drugi put ima da postavljm neke brkove, ofarbati kosu, ili šta mogu da radim. Ali, ali svakako mora da priznam da smo imali jedan jako dobar odmor, bilo je divno, i samo previše dobro.

Ja još uvek idem u Albaniji, kao što sam rekla. Još uvek imam mnogo društvo, drugove i drugarice koji su Italijani i Albanci, od Roberto Doja, Josita, kada idem tamo, idem kod Josite ona meni je kao sestra. Da se vraćamo kod činjenice kako sam ja došla ovde iz Albanije? Imala sam klijentelu previše, i iz međuvremeno u Albaniji su bile neke međunarodne misije, govorim za ‘99, ali većina su bili završili svoju misiju u Albaniju i otišli su u misiju [u Kosovo] posle septembra, oni su bili došli ovde u Kosovo i prije septembra i povremeno su dolazili da zatvaraju njihove projekte u Albaniji i rekli su: “Antonella, vidi dođi, dođi u Kosovo, dođi u Kosovo, dođi u Kosovo! Ne možemo da jedemo tamo, nema ništa, ne možemo da jedemo ništa, nema hrane, nema atmosfere, nema ništa, nema ništa.”

I jedno jutro ja se budim i kažem sebi: “Pa zašto ja da ne idem u Kosovo?” Dozvolite mi da vam unapred kažem da tokom udaljenja jedne mase sa Kosova, mi smo bili sa mojim partnerom zaklonili, ja i moj partner ima li smo– imali smo jednu malu tavernu dole ispod našeg restorana koja je bila rezervirana za posebne prilike kao što su rođendane i bila je velika sala koliko i sam restoran, i dva kupatila, imali smo sve nezavisno od restorana-mi smo zaklonili jednu porodicu sa 15 člana iz Prizrena, dvojica odrasli i drugi su bili dece. Eh, Kosovo: “Znam gde žive oni, možda idu u Kosovo. Stao sam kod Đeme, jedini čovek koji je pratio celu onu porodicu, idem da ga pitam i posle toga ima da idem za Prištinu.”

Između vremena ovi drugari su rezervisali sada hotel. Idem za Kosovo, idem da vidim kako je, pođem u 11:00 u jutro preko Makedonije. Kažu mi: “Ne, nemoj da ideš, ima još bomba, ima mina, ne znam šta može da te nađe.” Šta mogu da nađem? Ima da nađem to što sam našla u Albaniji, možda je gore tamo posle toliko godina...? Kratko rečeno, ja se udaljavam, ima da idem, ima da sretnem puno drugova i drugarice i da gledam da nema neko mesto lepo za jedan dobar restoran.

Između vremenu, ipak bili su nekoliko koncerata i srela sam neke mlade Albanske pevaće kao što je Elton Deda i neki drugi i u stvari tokom dana bili smo često zajedno. Dolazim i vraćam se ili ja ili moj partner. Tokom 2000 morao sam da se vratim u Italiji radi jedne hirurške operacije, iz međuvremeno moj partner došao je ovde, pronašao je jedno mesto restoran i potpisao je ugovor, tako da tokom 2000 godine učinio sve pripreme. Iz međuvremeno u Italiji, ja sam bila kupila sve stvari koje su bile potrebne i u avgust... u junu, jedna moja drugarica došla iz Italije ja sam izgubila prošlu godinu – ona mi pomagala, tako da mi smo otišli, očistili mesto, dekorisali smo, i sređivali smo sa posterima, sredili smo, i posle sredili stolove, odlučili smo kako da ih predstavljamo itd., itd.

Bila sam donela neke trake i neke boce gasa, imali smo vanjsku vezu gasa, bombolje su bile italijanske i gas je bio iz Albanije. Mi... jedne nedelje, pozvali smo svu klijentelu koju smo imali u Kosovo i pozvali smo njih kao za jedno testiranje, neka oni vide kako mi radimo u kuhinji. Jer mi smo istovremeno pronašli dobre kadrove, jedan dobar deo ove porodice, koje sam ja vratio i koji su mi pomagali isto. Od njih ja sam zaposlio dvojicu-trojicu ljude iz ove porodice, i ja pripremam jednu

večeru i sve ide jako dobro. Klijenti su bili jako zadovoljni, društvo, i svi ljudi su ostali jako zadovoljni. U ponedjeljak počelo je sa radom i u utorak meni se zavri gas, ovde još nismo imali gas, idem u Kuksu, u Kukës bilo je gasa ali nije bio one vrste, ne u Kukës, Prizren, butan ona vrsta gasa na ovom sistemu ne funkcioniše na ovom sistemu, u međuvremeno ja ti ostanem i bez vode.... Veče, otvoren restoran...

[Prekid]

Da li mogu da idem?

Restoran bio je prepun, ali nismo imali gas, nismo imali vode, ponudila sam njima jednu anti pastu i terala sam ih kući, posle uzela sam cevi unutra i tada tek je počelo sve u naje boljem, krenulo je jako lepo.

Uvek sam bila u kontaktu sa porodicom koju smo mi zaklonili u Tirani. Kada su oni došli, ja sam živela u jednom malom apartmanom, ovde nije kao u Tirani, porodice su daleko veće ovde. [U Tirani] ne žive svi zajedno, porodica supruga, stričeve, svoji ljude, decu, svi, isto kao i moj muž koji je imao jednu malu kuću kao moj apartman, i kaže: "Znate, ja mislim da uzmem jednu porodicu da sklonim sa Kosova." Ali ja mu kažem: "Ti imaš malu kuću, vi ste četvorica člana porodice, gde možeš da ih namestiš? gde možeš da ih namestiš? I rekla sam: "Iljir, da li znaš šta bi mi mogli da uradimo? Možemo da zatvorimo našu tavernu koju imamo u donjem spratu i da ih postavljamo tamo i u stvari tako smo bili uradili".

Nekoliko drugara sa UNHCR dali nam krevete za ljude koje smo mi sklonili, dali nam i ćebe, još neko nas pomagao sa novcem, neki ljudi koji imaju svoje radnje dali nam odeću, dok mi dali smo nešto drugo... doručak, ručak i večeru, ja i moj muž obezbedili smo njima laku hranu za decu za posle ručka.

Oni su se vratili u junu, mi smo priredili jedan oproštajni ručak, tu je učestvovala i ambasadora Marisa Lino. Ja sam pozvala sve drugove Italijane, kratko rečeno, celo društvo. U dvorište pripremi li smo meso na žaru zatim oni su se vratili. Uzeli smo jedan kombi pod kirijom i platili smo mi pošto oni su tražili 800 maraka, jer tada nije bila Evro. U ono vreme država Albanije je odvojila sredstva za porodice koje se sklone kod njih. Mi ni jednom nismo hteli taj novac, moj suprug je uzeo onaj novac u kancelariji i faktički dao je njima i oni su se vratili kući.

Ja sam se vratila u Novembar i imala sam jednu operaciju u decembar. Otišla sam da vidim onu porodicu, našla sam njih, nisu imali novac za drva, ostavila sam njima 300 Maraka da bih kupili drva. Bili smo vazda u kontaktu sa njima, oni su mene isto pomagali kada sam ja otvorila restoran, pomagali su mi mnogo.

Iskustvo sa rata, mi, u stvari... mi u Tirani, slušali smo kada su stigli avioni iz Italije, kada su otišli da bombarduju Srbiju, jer oni su leteli jako niže. Mi smo njih čuli uuuuh i prozori su drhtali i zujali. Kada su oni stigli, za nas je bilo kao da su pustili bombe nad hotel Dajta, za to što prozori su mnogo zujali i to se mnogo čulo i kod nas... Buuuuh!

Oni su rekli: "Ne, oni idu jako brzo," ali to nije ni malo tačno, za moje mišljenje, tako da ja pitam sebe, posle, ne... nisam znala da li sam se slagala ovim bombardovanjem... ne znam, bila sam malo skeptična sa činjenice da Italija učinila je dobro što je bombardovala Srbiju, ali ja nisam neki političar, ali tada mnoga sam imala dileme. Imala sam ja ozbiljne dileme.

Ovde bila sam mnogo uznemirena jer... Kada sam ja došla ovde sav ovaj deo bio je sa puno Srba i mnogo Turaka, bila je neka mešovina sa minoritetima, ovaj deo gde je restoran bilo je puno Turaka, i gde je ovaj restoran, vlasnik je Turčin. U glavnoj ulici zatim i tamo bilo je mnogo kuće popaljene. Oni su rekli da sve te popaljene kuće su bile od Albanaca, a u stvari one su bile srpske kuće, svakoj srpskoj kući je pala je plamsanje i ni jedan Albanac nije dotaknut, ni jedan, ni jedan. Ovo je meni boljelo mnogo, koja laž se govorilo u onom momentu, osetila sam se uvređena: "Vidite, ovo je jedna albanska kuća i oni su popalili nju." Na kraju, posle četiri godine ja sam saznala da su sve te kuće bile srpske, svaka srpska kuća. Ima jedna ovde, koja se nalazi ovde u jednoj uličici koja je data pod kirijom, tu blizu restorana, ta kuća je data pod kirijom, ili možda je neko uzeo ilegalno i izdao je pod kirijom za međunarodne, kada je Tribunal vratio imovinu, Srbima svoje, Albancima svoje, ova kuća koja je bila lepa kuća, na dva sprata, sa baštom, njoj nisu ostavili ni jedno zdravo staklo u prozorima, sa kamenjima i polomili su sve. Tako da dolazi pitanje, ko je popalio kuće?

I tako 2000 (2004), kada su oni popalili crkvu? Ja sam bila tu. To je bio jedan drugi prljavi biznis. Ja se izvinjavam, moram da kažem i ovo. Tačno u 7:30 u večer je sam slušala nekih granata, svi omladina, niko nije bio u kuću, svi su bili napolje. U 7:30 časova odlučila sam da zatvaram restoran, da povedem svu decu kod kuće, do posle pola noći ja sam stajala ovde. U dva sata ja sam dobila jedan telefonski poziv iz Italijanske ambasade, te mi kaže: "Atonella, trči, trči ima veliki požar, ima veliki požar do tvoga restorana." Prije nego da se vraćam kući ja sretnem, prije pola noći sveštenika kao juri sa svojom ćerkom, na sreću policija je njih uzela i udaljila. U 2:00 časova u jutro mene su me zvali iz ambasade telefonom: "Trči, trči, ima jednog velikog požara." Ja dolazim ovamo i uzimam samo kese sa smećem, napunila sam sa vodom pošto su gavrani leteli, ovo je jedna stara kuća, pošto gavrani lete to je 200 metara od crkve i kula za zvono crkve bilo je u požaru, bilo je veliki požar.

Policija počela da udara dvojicu i još... videla sam decu kako trče. Dva od njih bili su iz mog naselja, sve obučeni na crno, crna bluza, cipele crne, pantalone crne, žaketi, ne koža, šta bih mogla da kažem, bila je nešto mesto kože falsifikovano ali crne boje. Jedan hramao je jer su ga bacali sa metkom dum-dum u nozi, bili su deca mahalska.

Ove su stvari sa Kosova, koje nikad nisu mi se sviđale, nikad. Ima trinest godine od kada ja sam bila ovde i nikada nisam mogla da ih svatim. Nikad. Ovde nema više Srba, svi su pobjegli, meni je bilo teško kada sam primetila da njihove kuće su se prodale za male pare. Ova kuća ovde je srpska kuća. Do pre nekoliko dana bila je zauzeta od tri ilegalnih porodica. U redu je sa mnom, nema problem... nije dobro.

Nadam se da niko nije u dolasku... da li me razumete? Ovo je nešto što mi se ne sviđa za Kosovo, i nikada nije mi se svidelo. U Albaniji su napravili jednu revoluciju, uradili su svašta, ali nikad nisu uradili ništa, ništa. Samo u '97 godini su pljačkali, da. U '97 godini su videli užasnih stvari tamo blizu Fiera, deca, nekoliko dece roma, u Albaniji, sa granatama u ruci, jer ljudi sa Fiera bili su zadovoljni i napravili su njih kao objektiv kada su otišli da rade na polju i oni su zaštitili sebe. Oni su napravili ekskurzije tokom noći sa ljudima iz Fieri, sa Mercedesima. Jedne noći oni su popalili 33 Mercedes, popalili, i oni nisu više otišli, da li me svatiš?

Bila sam ja ovde u Kosovo, sad već su trinest godina, ne želim više da se vratim u Italiji. Ja sam dobro tamo za samo 15, 20 dana više se ne osećam kao u moju kuću, ovo je sada sasvim drugi svet. Ovde izlazim završim kupovinu u pijaci u malim radnjama, koji su otvoreni u svakom nedeljnom danu od ponedeljka do ponedeljka, i to je pored moje kuće. Deca me zovu tetka Antonella, što znači teta Antonella, to je da svi u naselju me znaju. Šta bih mogla da radim u Italiji? U subotu bih otišla da

pazarim a posle onih drugih dana nedelje, posle bih bacila pola hrane iz frižidera, ne, ja se ne osećam kao u moju kuću tamo više.

Moji projekti... rekla sam sada više, možda je nešto ružno da kažem, ali ja sam rekla sada mojoj deci [ljudima koji rade u restoran]: "Sigurno ima da umrem ovde." Restoran ima da ostaje njima za to što niko neće od mojih da dolazi ovamo iz Italije, zidovi nisu moji ali sve što ima unutra restorana je njihovo, i mogu da urade šta god oni budu hteli. I oni treba da me sahrane ovde, ima jedno selo jako lepo blizu Prizrena, na desnoj strani, da, u desnoj strani, između Prizrena i Đakovice tu ima jedna lepa grobnica između jedne pre lepe šume, tu su katolička groblja. Ja bih i na Muslimansko groblje, nema problema, ne. Oni treba da me sahrane tamo gore, jednim čaršavom, jednim običnim mrtvačkim sandukom, ovoliko.

Ja volim da kažem, nemam velike projekte. Ali ja bih želela da širim restoran, da uradim nešto ovde, ali ovde, ovo bih uradila. Ovo je... možda sutra sam manje vedra ali želim da kažem: "Želim da idem negde drugo", ne znam, ali za sada ja sam ovde. Za to što ovde imam mnogo društvo, i međunarodni i lokalni. Kada ja idem u Albaniji oni mi kažu: "*Ti je Kosovare?*" [na Albanaskom] Je si li ti Kosovka? U početku ovde su me vređali, misli li su da sam ja Srpkinja. Ja sam hodala sa jednim malim čekićem noću kada sam pvela pseta na šetnju. U početku mislila sam, ako budu mene zvali *Shkina*¹, ponovo ima da ih udarim sa njim u zubima, da ih udaram sve redom. Kada sam ovde, kažu mi oni koji mene ne poznaju: "*Ti je Shqiptare?*" [na Albanskom] Je si li ti Albanka? Jer ima velikih razlika u izgovoru njihovog jezika. U Albaniji kažu veze, ovde barem ove moje žene kažu vo, takav je njihov dijalekat njihov. U početku rekla sam: "Uzela dva veze iz frižidera," uzmi dva veze iz frižidera, i nisu me razumeli, "*Vo*" [jaja na Albanskom], stoga ja... ku-ku-ku, "Aha, jaja veze?" U Albaniji kažu *drita* [struju], ovde kažu rryma. Kada idem u Albaniji i govorim sa mojim drugaricama, Albanke, recimo sa Jositom, ja kažem: "Nema struje?" "*Rryma?*" "*Nema drita*" [Na albanskom].

Ima nekoliko razlika, ali dođi. Ne znam dobro Kosovo, ja sam putovala manje ovde, manje od Albanije, nisam putovala mnogo, nisam naučila na pamet kartu Kosova, pravo da vam kažem ne bih znala gde da idem. Bila sam u Dečane, Gračanici, posetila sam muzej, kuću muze, ja sam posetila i druga mesta, ali nema ništa... ovih dana ne izlazim mnogo, ne znam šta ima novo. Ali ja sam sretna ovde, imam jedan dobar kadar i to izvanredno dobrog, ako ja imam potrebe za nešto oni su uvek tu. Meni su mnogo bolele noge, bilo je neka dijagnoza, fuoco di San Antonio. Tu subotu nisam spavala, pozvala sam kulinara u šest u jutro i poveo me u bolnici i uvek kada ja imam potrebe za njih oni su tu, ovde meni je jako dobro sa njima. Znete?

Ja sam srećna što poznajem mnogo političara od samog početka. Sećam se kada, u kući Steiner, kada se formirao prvi parlament, mi smo počeli u 7:30 u večer i radili smo do 4 časova u jutro. I posle u redu, sastala sam se sa puno ljudi, mnogo političara, predsednicu sadašnju predsednicu Kosova, ona je dolazila kada je bila predsednica, ali dolazi i sada, došla je vrlo često na ovom restoranu. I ovo je moje iskustvo. I kao i u svako drugo mesto, zatvorila sada, ja verujem da kao prvo ti treba da se poštuješ, i mada ako se osećaš kao u tvojoj kući, treba da poštuješ mentalitet i zakon te zemlje, znam, i to nije za mene breme, ni malo.

Ima hrana koja meni se mnogo jede, počev od *flije* ili burek, ja to volim mnogo (smeje se).

¹ Derogativni pojam za Srbe.

Šta bih mogla da kažem više? Verujem da sam rekla sve. Ako želiš da me poznaješ malo više onda dođi kada hodam sa štapom, ima da ti govorim... ja sam 57 godina, dođi kada ja napunim 67 godine, ima da ti govorim sa protezom ppappapa, ima da ti pričam više i više... (smeje se).